

Opinto-ohjaajan toimenkuva kansalaisopistolle

Tämä asiakirja käsittelee opinto-ohjaajan toimenkuvan luomista Lapuan kansalaisopistoon. Siinä käsitellään opinto-ohjaajan yleisiä tehtäviä aikuiskoulutuksessa, kansalaisopiston strategiaa tavoitteita ja opinto-ohjaajan roolia näiden tavoitteiden tukemisessa. Lisäksi määritellään opinto-ohjaajan erityiset tehtävät Lapuan kansalaisopistossa, vaadittavat pätevyudet ja taidot sekä annetaan suosituksia toimenkuvan luomiseksi ja vakiinnuttamiseksi.

I. Johdanto ja tausta

Opinto-ohjaajalla on vakiintunut rooli Suomen koulutusjärjestelmässä perusopetuksessa, toisen asteen koulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa, jossa hän tukee opiskelijoiden opintojen suunnittelua, uravalintoja ja hyvinvointia. Kansalaisopistoissa, jotka tarjoavat vapaata sivistystyötä aikuisille, opinto-ohjaajan rooli on kuitenkin huomattavasti harvinaisempi. Kansalaisopistoilla on toiminnassaan keskeisinä tavoitteina muun muassa laaja hyvinvoinnin edistäminen, jatkuvan oppimisen tukeminen työelämän tarpeisiin, työttömien työnhakijoiden oppimistarpeiden tunnistaminen ja koulutuksen räätälöinti heille, perus- ja kansalaistaitojen vahvistaminen, taiteen perusopetuksen tukeminen sekä laaja-alainen yhteistyö eri sidosryhmien kanssa. Tässä selvityksessä pohditaan, millainen opinto-ohjaajan rooli ja toimenkuva kansalaisopistossa tukisi em. strategisten tavoitteiden saavuttamista. Selvityksen aluksi on tehty tiedon keruu ja aiheen tutkimus tekoälyn avulla.

Kansalaisopistot tukeutuvat perinteisesti toimistohenkilökunnan ja opettajien panokseen opiskelijoiden ohjauksessa. Lapuan kansalaisopistossa ajatus opinto-ohjaajasta syntyi Hyvä Opisto-hankkeen suunnittelun yhteydessä kun mietittiin opiskelijoiden osallistamista ja saavutettavuutta. Myös naapuriopestosta Seinäjoelta kantautuneet ohjauspalvelun hyvät tulokset laitoivat miettimään omaa toteutusta. Tällainen uusi toimi voisi edistää opiston strategiaa painopisteitä, kuten opiskelijoiden hyvinvointia, heidän mahdollisuuksiaan kehittää työelämässä tarvittavia taitoja, ikäihmisten osallisuutta, maahanmuuttajien yhteiskuntaorientaatiota, kansalaisten perustaitoja niiden vahvistamista tarvitseville ja taideopetuksen saavutettavuutta sekä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Näin ollen opinto-ohjaajan rooli ei ainoastaan vastaisi opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin, vaan myös vahvistaisi Lapuan

kansalaisopiston asemaa aktiivisena ja kehittyvänä oppimisympäristönä. Heti selvityksen alkuvaiheessa arveltiin, että kansalaisopistossa opinto-ohjaajan rooli olisi todennäköisesti laajempi kuin opiskelijoiden ohjaaminen. Mitä kaikkea siihen voisi sisällyttää, sitä pohditaan tässä selvityksessä.

II. Opinto-ohjaajan yleiset tehtävät suomalaisessa aikuiskoulutuksessa

Koska opinto-ohjaajan rooli on harvinainen kansalaisopistoissa, on tehtävänkuvaa tarpeen hahmottaa tarkastelemalla vakiintuneita käytäntöjä muissa aikuiskoulutuksen muodoissa sekä toisen asteen koulutuksessa, joissa ohjauspalvelut ovat olennainen osa toimintaa. Opinto-ohjaajan perustehtäviin kuuluu aikuisten opiskelijoiden tukeminen heidän opintopoluillaan, henkilökohtaisessa kehityksessään ja hyvinvoinnissaan. Tämä edellyttää aktiivista kuuntelua, emotionaalista tukea ja opiskelijoiden auttamista erilaisten opintoihin, henkilökohtaisiin haasteisiin tai tulevaisuuden suunnitelmiin liittyvien kysymysten kanssa. Sekä henkilökohtainen että ryhmämuotoinen ohjaus ovat keskeisiä työmuotoja.

Opinto-ohjaaja auttaa opiskelijoita asettamaan koulutuksellisia ja uratavoitteita, tutkimaan erilaisia vaihtoehtoja sekä tekemään tietoon perustuvia päätöksiä opintojensa ja tulevan työuransa suhteen. Tähän sisältyy ohjausta jatko-opintomahdollisuuksista ammatillisessa koulutuksessa, korkeakouluissa ja muissa aikuisoppimisohjelmissa, samoin kuin tietoa eri ammateista ja työmarkkinoiden kehityssuunnista. Opinto-ohjaaja tukee myös opiskelijoiden opiskelutaitojen, oppimisstrategioiden ja itsensä johtamisen taitojen kehittämistä, mikä on olennaista opintojen menestyksekkään suorittamisen kannalta.

Lisäksi opinto-ohjaajalla on tärkeä rooli opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Hän voi tarjota ohjausta stressinhallintaan, selviytymiskeinoihin ja ohjata opiskelijoita tarvittaessa mielenterveyden ja fyysisen terveyden tukipalveluiden piiriin. Yhteistyö opettajien, suunnittelijaopettajien, hallintohenkilöstön ja ulkoisten sidosryhmien, kuten yhteisöjärjestöjen ja työnantajien, kanssa on välttämätöntä, jotta opiskelijoille voidaan tarjota kattavaa tukea.

Suomessa opinto-ohjaajilta edellytetään yleensä soveltuvaa korkeakoulututkintoa, kuten kasvatustieteen maisterin tutkintoa, psykologian maisterin tutkintoa tai sosiaalityöntekijän pätevyyttä, sekä erikoistumisopintoja ohjauksessa ja neuvonnassa (vähintään 60 opintopistettä). Vaikka nämä säädökset eivät suoraan koskekaan kansalaisopistoja, ne antavat osviittaa siitä ammattitaidosta ja eettisistä periaatteista,

joita opinto-ohjaajalta odotetaan.

Kansalaisopistossa opinto-ohjaajan roolin on sopeuduttava eri ikäisten aikuisten opiskelijoiden heterogeenisiin tarpeisiin ja motivaatioihin. Aikuisten oppijoiden taustat, tavoitteet ja elämäntilanteet ovat usein hyvin moninaisia, mikä edellyttää ohjaajalta joustavaa ja yksilöllistä lähestymistapaa, jossa korostuu aikuispedagogiikka. Toisin kuin nuoremmilla opiskelijoilla, aikuisten oppiminen on usein itseohjautuvaa, ja opinto-ohjaajan tehtävänä onkin tukea tätä itsenäisyyttä. Kansalaisopiston kontekstissa opinto-ohjaajan rooli painottuisi vahvemmin henkilökohtaiseen kehitykseen, osaamisen tunnistamiseen, yhteiskuntaorientaatioon, hyvinvointiin ja elinikäiseen oppimiseen vapaa-ajan ja henkilökohtaisen rikastumisen näkökulmasta. Urasuunnitteluun liittyvä ohjaus jäisi toiminnan luonteen vuoksi vähäisemmäksi. Oleellista on myös eri ikäisten aikuisten tukeminen ja rohkaiseminen osallistumiseen, vuorovaikutukseen ja aktiivisuuteen. Lisäksi tähän voi sisältyä myös opiskelijoiden tukeminen taloudellisen tuen hakemisessa ja opiston resurssien hyödyntämisessä.

III. Lapuan kansalaisopiston strategisten tavoitteiden mukainen toiminta opinto-ohjaajan työn näkökulmasta

A. Hyvinvoinnin edistäminen ja ennaltaehkäisevä työ

Opinto-ohjaajalla olisi keskeinen rooli Lapuan kansalaisopiston strategisen tavoitteen toteuttamisessa, jossa pyritään vahvistamaan opiston roolia ennaltaehkäisevässä hyvinvointityössä. Tämä liittyy laajempaan suuntaukseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja koulutuksessa, jossa hyvinvoinnin merkitys tunnustetaan yhä paremmin. Aikuiskoulutuksen on todettu edistävän terveyttä ja hyvinvointia. Hänen panoksensa olisi tärkeä myös kannustavan ja innostavan ilmapiirin luomisessa, jossa opiskelijat tuntevat olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi. Ennaltaehkäisevään työhön kuuluisi paitsi olemassa oleviin haasteisiin vastaaminen, myös hyvinvoinnin edistäminen proaktiivisesti koulutuksen, tietoisuuskampanjoiden ja varhaisen tuen avulla. Opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä opettajien kanssa tunnistaakseen opiskelijoita, jotka saattavat tarvita tukea.

B. Jatkuvan oppimisen ja työllistymisen tukeminen

Lapuan kansalaisopiston strategiaan kuuluu jatkuvan oppimisen tukeminen ja osaamisperusteisten kurssien kehittäminen vastaamaan työelämän tarpeisiin. Opinto-ohjaaja voisi auttaa opiskelijoita tunnistamaan nykyiset taitonsa,

oppimistarpeensa ja uratavoitteen jatkuvan oppimisen näkökulmasta. Hän voisi neuvoa heitä valitsemaan opiston tarjoamia kursseja, jotka parantaisivat heidän työllistymismahdollisuuksiaan ja ammatillista kehitystään. Opinto-ohjaaja voisi myös tukea aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja auttaa opiskelijoita ymmärtämään, miten heidän olemassa olevat taitonsa ja kokemuksensa voidaan tunnustaa ja mahdollisesti hyödyntää jatko-opinnoissa tai uramahdollisuuksissa.

Verkostoitumismahdollisuuksien, työnhakutaitojen työpajojen ja urapolkuihin liittyvien infotilaisuuksien järjestäminen olisi myös osa opinto-ohjaajan työtä, mikä tukee opiston verkostoitumistavoitetta. Lisäksi toimenkuvaan kuuluisi maahanmuuttajien kanssa työskentely ja heidän tarvitsemiensa tukitoimien löytäminen ja ratkaisujen etsiminen siihen, miten kansalaisopisto voi olla kotoutumisen ja yhteiskuntaorientaation tukena.

C. Perus- ja kansalaistaitojen edistäminen

Strategiassa painotetaan perus- ja kansalaistaitojen koulutuksen järjestämistä.

Opinto-ohjaaja voisi arvioida oppijoiden perus- ja kansalaistaitotarpeita yksilöllisten tai ryhmäkeskustelujen avulla. Hän voisi tarjota räätälöityä ohjausta ja tietoa opiston tarjoamista kursseista, työpajoista ja resursseista, jotka on suunnattu erityisesti heikot perustaidot omaavien tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin.

D. Senioripedagogiikka

Senioripedagogiikan kehittäminen kuuluisi opinto-ohjaajan tehtäviin. Opinto-ohjaaja edistäisi opiston ikäihmisille suunnattua aktiivisuuden ylläpitoa, vertaistukiverkostoa ja ryhmäoppimismahdollisuuksia. Yhteistyö paikallisten ikäihmisten parissa toimivien järjestöjen ja yhdistysten kanssa on tärkeää opiston tarjonnan edistämiseksi ja heidän erityistarpeidensa ymmärtämiseksi.

D. Osallistumisen edistäminen taiteen perusopetukseen

Opinto-ohjaajan rooli voisi ulottua myös Lapuan taidekoulun opiskelijoiden tukemiseen. Taidekoulu järjestää opetusta kuvataiteessa, tanssissa, teatterissa ja käsityössä. Opinto-ohjaaja voisi tarjota tietoa ja ohjausta kaikenikäisille opiskelijoille, jotka ovat kiinnostuneita Lapuan taidekoulun kursseista, selittäen eri taidemuotoja ja niiden mahdollisia hyötyjä. Hän voisi myös yhdistää taidekoulun opiskelijoita muihin opiston tarjoamiin oppimismahdollisuuksiin tai resursseihin, kuten hyvinvointityöpajoihin tai vastaaviin taitoihin liittyviin kursseihin. Lisäksi opinto-ohjaaja voi tarjota yleistä hyvinvointitukea ja ohjausta taidekoulun opiskelijoille tunnistaen taiteellisen toiminnan mahdolliset emotionaaliset ja luovat vaatimukset. Hän voisi myös toimia erityisten oppijoiden tukena taidekoulussa.

E. Yhteistyön ja verkostoitumisen edistäminen

Strategiassa korostetaan yhteistyön merkitystä paikallisten, alueellisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten sidosryhmien kanssa. Opinto-ohjaaja voi aktiivisesti rakentaa ja ylläpitää vahvoja työsuhteita keskeisiin kontakteihin kaupungin eri toimialoilla, alueen muissa oppilaitoksissa, paikallisissa yhdistyksissä ja kansallisissa organisaatioissa. Hän voi myös edistää verkostoitumistapahtumia, infotilaisuuksia tai työpajoja, jotka tuovat yhteen opiskelijoita, opettajia ja eri organisaatioiden edustajia. Opisto-ohjaaja voi tukea opiston osallistumista kansainväliseen yhteistyöhön, kuten Erasmus+ -projekteihin, tarjoamalla ohjausta osallistuville opiskelijoille ja henkilöstölle. Yhteistyö muiden kansalaisopistojen tai oppilaitosten opinto-ohjaajien kanssa voisi mahdollistaa parhaiden käytäntöjen ja resurssien jakamisen.

F. Muiden strategisten tavoitteiden tukeminen

Opinto-ohjaajan rooli voi edistää myös muita strategisia tavoitteita:

- **"Avoimuus ja nopeus"**: Tarjoamalla helposti saavutettavaa, selkeää ja ajantasaista tietoa ja ohjausta kaikille opiskelijoille eri kanavien kautta.
- **"Kokeileva innovointi"**: Olemalla avoin uusien ohjausmenetelmien, -välineiden tai -ohjelmien pilotoinnille opiskelijoiden tuen ja osallistumisen parantamiseksi.
- **"Osallisuus"**: Kannustamalla aktiivisesti opiskelijoita osallistumaan omien opintosuunnitelmiansa laatimiseen, tarjoamalla mahdollisuuksia palautteen antamiseen ja edistämällä yhteisöllisyyttä opiston piirissä.
- **"Yksilöllinen kohtaaminen"**: Priorisoimalla henkilökohtaista tukea ja ohjausta, joka ottaa huomioon jokaisen opiskelijan ainutlaatuiset tarpeet, tavoitteet ja olosuhteet.

IV. Opinto-ohjaajan erityiset tehtävät Lapuan kansalaisopistossa

Opinto-ohjaajan erityiset tehtävät Lapuan kansalaisopistossa rakentuisivat edellä kuvattujen yleisten vastuiden ja opiston strategisten tavoitteiden pohjalta.

- Toimiminen yhteyshenkilönä ja tarjoamalla ohjausta henkilöille, jotka ovat kiinnostuneita ilmoittautumaan Lapuan kansalaisopiston tai taidekoulun kursseille, ilmoittautumisessa auttaminen ja oikean koulutuksen etsiminen yhdessä asiakkaan kanssa.
- Maahanmuuttajien yhteiskuntaorientaatioon liittyvät tukitoimet siltä osin kun ne liittyvät kansalaisopistossa opiskeluun. Maahanmuuttajien tukitoimien

kehittäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

- Erityisesti ikäihmisten tarpeisiin vastaaminen tarjoamalla räätälöityä ohjausta kursseilla, tiedottamalla heille yhteisön saatavilla olevista resursseista ja edistämällä vertaistukitoimintaa, joka tukee sosiaalista vuorovaikutusta ja oppimista.
- Yksilöllisten ohjauskeskustelujen pitäminen opiskelijoiden kanssa heidän oppimistavoitteistaan, henkilökohtaisesta hyvinvoinnistaan, mahdollisista haasteistaan sekä tulevaisuuden koulutus- tai uratavoitteistaan.
- Ryhmäohjaustilaisuuksien ja työpajojen järjestäminen ja ohjaaminen ajankohtaisista aiheista, kuten opiskelutaitojen kehittämisestä, aikuisten oppijoille räätälöidyistä stressinhallintatekniikoista, paikallisen työmarkkinan kannalta relevanttien uranetsintästrategioista ja alueella sekä valtakunnallisesti tarjolla olevista jatko-opintomahdollisuuksista.
- Ajantasaisen tiedon ylläpitäminen ja kehittäminen sekä verkossa (esim. opiston verkkosivuilla ja blogissa) että muussa muodossa (esim. esitteet, tietolehtiset) koulutuspoluista, uramahdollisuuksista, hyvinvoinnin tukipalveluista ja aikuisten oppijoiden kannalta relevantista taloudellisesta tuesta kansanopisto-opintojen yhteydessä.
- Tiivis yhteistyö opettajien ja suunnittelijaopettajien kanssa sellaisten opiskelijoiden tunnistamiseksi, jotka voisivat hyötyä lisäohjauksesta ja -tuesta, sekä yhteistyössä sopivien tukitoimien ja strategioiden kehittämiseksi opiskelijoiden menestyksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Aktiivinen osallistuminen osaamisperusteisten kurssien suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen, tuoden esiin opiskelijoiden tarpeita ja mahdollisia tukimekanismeja tämän pedagogisen lähestymistavan yhteydessä sekä edistään näiden kurssien vastaavuutta työelämän vaatimuksiin.
- Aktiivinen osallistuminen henkilöstökokouksiin, suunnittelutilaisuuksiin ja muihin opiston sisäisiin toimintoihin, edistään opiston palveluiden yleistä kehittämistä ja parantamista.
- Opiston verkkosivujen, blogin, opiskelijatietojärjestelmän ja muiden digitaalisten alustojen tehokas hyödyntäminen opiskelijoiden kanssa kommunikointiin, tiedon jakamiseen ja verkkotuen sekä -resurssien tarjoamiseen.
- Kansainvälisten opiskelijoiden, jotka osallistuvat opiston ohjelmiin, mukaan lukien mahdolliset Erasmus+ -projektit, kotoutumisen ja hyvinvoinnin tukeminen tarjoamalla ohjausta kulttuuriseen sopeutumiseen, kielituen resursseihin ja opistoympäristössä navigoimiseen.
- Kansalaisopiston edustaminen erilaisilla messuilla ja seminaareissa. Infotilaisuuksien järjestäminen ja verkostoituminen.
- Yhteistyön luominen ja ylläpitäminen paikallisten yhteisöorganisaatioiden ,

yri­tysten ja oppilaitosten kanssa.

- Harjoittelupaikkojen, vapaaehtoistyö­mahdollisuuksien opinnäytetyö­mahdollisuuksien tarjoaminen ja koordinointi opistossa
- Osallistuminen opiston tiedonkeruu- ja raportointityöhön dokumentoimalla ohjaustoimintaa, opiskelijoiden tuloksia ja ohjauspalveluiden vaikutusta strategisten tavoitteiden saavuttamiseen hyvinvoinnin ja jatkuvan oppimisen osalta.
- Pysyminen ajan tasalla aikuiskoulutuksen, ammatillisen ohjauksen ja opiskelijatukitoiminnan uusimmista kehityssuunnista ja parhaista käytännöistä jatkuvan ammatillisen kehittymisen (esim. konferensseihin osallistuminen, webinaarit, ammatilliset verkostot) ja alan muiden ammattilaisten kanssa verkostoitumisen avulla.

V. Vaadittavat pätevyudet ja taidot

Lapuan kansalaisopiston opinto-ohjaajalta edellytetään sekä ohjausalan ammatillista osaamista että kykyä toimia tehokkaasti kansalaisopiston ainutlaatuisessa toimintaympäristössä.

- Ylempi korkeakoulututkinto soveltuvalta alalta, kuten kasvatustieteet, aikuiskasvatus, psykologia, sosiaalityö tai muu läheisesti liittyvä ala.
- Erikoistumisopinnot ohjauksessa ja neuvonnassa (vähintään 60 opintopistettä) hyväksytystä suomalaisesta yliopistosta tai ammattikorkeakoulusta.
- Osoitettu kokemus (esim. vähintään 2-3 vuotta) aikuisten oppijoiden ohjaus- ja neuvontapalveluiden tarjoamisesta koulutus-, ammatillisessa tai yhteisöllisessä ympäristössä. Kokemus kansanopisto- tai kansalaisopistosektorilla työskentelystä katsotaan eduksi.
- Vahva ymmärrys suomalaisesta koulutusjärjestelmästä, erityisesti aikuiskoulutuksen, ammatillisten koulutusvaihtoehtojen, korkeakouluopintojen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksista.
- Erinomaiset kommunikointi-, vuorovaikutus- ja aktiivisen kuuntelun taidot, kyky luoda luottamuksellinen suhde eri taustoista, ikäryhmistä ja elämäntilanteista tulevien ihmisten kanssa.
- Osoitettu kyky työskennellä itsenäisesti ja yhteistyössä osana moniammatillista tiimiä, johon kuuluu opettajia, hallintohenkilöstöä ja ulkopuolisia kumppaneita.
- Vahvat organisointi-, ajanhallinta- ja kirjanpito­taidot, kyky hallita monipuolista työmäärää ja priorisoida tehtäviä tehokkaasti.
- Digitaalisten työkalujen ja verkkoalustojen sujuva käyttö kommunikointiin, tiedon jakamiseen ja resurssien kehittämiseen, mukaan lukien kokemus opiskelijatietojärjestelmistä ja verkko-oppimisympäristöistä.

- Lapuan alueen ja laajemman Etelä-Pohjanmaan alueen paikallisten yhteisöresurssien, sosiaalipalveluiden ja työllisyyden tukipalveluiden tuntemus.
- Erinomainen suomen kielen taito on välttämätön; muu kielitaito, kuten englanti, voidaan katsoa eduksi opiston mahdollisen kansainvälisen yhteistyön ja aikuisten oppijoiden monipuolisten taustojen vuoksi.
- Vahva ymmärrys aikuisten oppijoiden hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisevän mielenterveystyön periaatteista sekä kyky tarjota alustavaa tukea ja ohjata tarvittaessa asianmukaisesti palveluihin.
- Kokemus työpajojen tai koulutustilaisuuksien kehittamisestä ja ohjaamisesta aikuiskoulutukseen liittyvistä aiheista, kuten opiskelutaidot, urakehitys ja hyvinvointi.
- Osaamisperusteisen oppimisen periaatteiden ja käytäntöjen tuntemus sekä kyky ohjata opiskelijoita ymmärtämään ja hyödyntämään tätä pedagogista lähestymistapaa.

VI. Johtopäätökset ja suositukset

Opinto-ohjaajan toimen perustaminen Lapuan kansalaisopistoon toisi merkittävää lisäarvoa opiston strategisten tavoitteiden tukemiseen, opiskelijoiden oppimiskokemuksen parantamiseen ja opiston aseman vahvistamiseen opiskelijoiden hyvinvoinnin ja elinikäisen oppimisen tuen edelläkävijänä vapaan sivistystyön kentällä. Tämän selvityksen mukainen toimenkuva on laaja ja monialainen. Sellaisenaan sen toteuttaminen lienee mahdotonta. Pelkästään sopivan henkilön löytäminen näin laaja-alaiseen tehtävään lienee vaikeaa. Opinto-ohjaajan toimenkuvan voidaan valita selvityksestä joitain osia tehtävässä toimivan henkilön osaamisen mukaan. Tärkeämpi kriteeri on kuitenkin todellinen tarve ja kohderyhmä. On syytä tehdä tarkempi tarvekartoitus; millaiseen tarpeeseen opinto-ohjausta ensisijaisesti tarvitaan. Onko tärkeä kohderyhmä maahanmuuttajat, työnhakijat vai harrastajat.

Onnistuneen toimenkuvan luomiseksi ja opinto-ohjaajan roolin vakiinnuttamiseksi Lapuan kansalaisopistossa suositellaan seuraavia toimia:

- Määritetään selkeästi opinto-ohjaajan raportointisuhte ja varmistetaan hänen tehokas integroitinsa olemassa olevaan hallinto- ja opetushenkilöstöön, mahdollisesti suoraan rehtorin tai nimetyn hallinnollisen johtajan alaisuuteen.
- Varmistetaan opinto-ohjaajalle riittävästi aikaa, resursseja (mukaan lukien oma työhuone luottamuksellisia konsultaatioita varten) ja kohtuullinen työmäärä, jotta hän voi tehokkaasti hoitaa vastuualueensa ja tarjota kattavaa tukea opiskelijoille.
- Mahdollistetaan ja tuetaan opinto-ohjaajan osallistumista jatkuvaan ammatilliseen kehittämiseen ja verkostoitumiseen muiden suomalaisten ohjausalan

ammattilaisten kanssa, jotta hän pysyy ajan tasalla alan parhaista käytännöistä, uusimmasta tutkimuksesta ja innovatiivisista lähestymistavoista.

- Luodaan selkeät mekanismit opinto-ohjaajan työn vaikutusten ja tehokkuuden säännölliseksi arvioimiseksi opiskelijoiden tuloksiin (esim. kurssien suoritusaste, opiskelijoiden tyytyväisyys, siirtyminen jatko-opintoihin tai työllistyminen) ja opiston strategisten tavoitteiden saavuttamiseen liittyen hyvinvoinnin, jatkuvan oppimisen ja kansalaistoiminnan osalta.
- Harkitaan yhteistyön tai mentorointimahdollisuuksien luomista muiden suomalaisten kansalaisopistojen tai oppilaitosten kanssa, joilla on jo olemassa onnistuneita opinto-ohjaajan toimia, jotta voidaan oppia heidän kokemuksistaan, haasteistaan ja parhaista käytännöistään tällä kansalaisopistoille suhteellisen uudella alueella.
- Markkinoidaan aktiivisesti opinto-ohjaajan palveluita kaikille opiskelijoille eri viestintäkanavien kautta, mukaan lukien näkyvästi opiston verkkosivuilla, säännöllisissä tiedotteissa kursseilla, infotilaisuuksissa kurssien alussa ja opiston blogissa.
- Kannustetaan opinto-ohjaajaa aktiivisesti rakentamaan suhteita opettajiin ja suunnittelijaopettajiin opiskelijoiden tukemista koskevan yhteistyön edistämiseksi, varmistaen, että opinto-ohjaaja nähdään arvokkaana resurssina koko opistolle.

Taulukko 1: Opinto-ohjaajan tehtävien linjaus Lapuan kansalaisopiston strategisten tavoitteiden kanssa

Strateginen tavoite (käyttäjän kysely)	Mahdolliset opinto-ohjaajan tehtävät (osa III)
Mielen hyvinvointi	Yksilö- ja ryhmäohjaus stressinhallintaan, hyvinvointityöpajojen kehittäminen, yhteistyö mielenterveyspalveluiden kanssa
Avoimuus ja nopeus	Selkeän ja ajantasaisen tiedon tarjoaminen eri kanavissa
Kannustava ja innostava ilmapiiri	Tukeminen ja kannustaminen ohjauskeskusteluissa, yhteisöllisyyden edistäminen
Hyvinvointi	Hyvinvointia edistävien teemojen käsittely ohjauksessa ja työpajoissa

Kokeileva innovointi	Uusien ohjausmenetelmien pilotointi ja arviointi
Osallisuus	Opiskelijoiden osallistumisen edistäminen opintosuunnitelmien laatimiseen ja palautteen antamiseen
Yksilöllinen kohtaaminen	Henkilökohtaisen tuen ja ohjauksen priorisointi
Verkostoituminen	Yhteistyön edistäminen eri sidosryhmien kanssa, verkostoitumistapahtumien järjestäminen
Jatkuva oppiminen	Ohjaus osaamisperusteisiin kursseihin, urasuunnitteluohjaus
Perustaidot ja kansalaistaidot (erityisesti seniори-ikäisille)	Tarpeiden arviointi, räätälöity ohjaus, yhteistyö ikäihmisten järjestöjen kanssa
Taiteen perusopetus	Tiedon tarjoaminen taidekoulun ohjelmista, hyvinvointituki taideopiskelijoille
Yhteistyö	Aktiivinen yhteydenpito ja yhteistyön edistäminen eri sidosryhmien kanssa

Lähdeartikkelit

1. Opinto-ohjaus lukiossa | Opetushallitus, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-lukiossa>
2. opinto-ohjaajan työtehtävät eri kouluasteilla Perusopetus, avattu huhtikuuta 29, 2025, https://www.sopo.fi/wp-content/uploads/2019/01/Opinto-ohjaajan-ty%C3%B6teht%C3%A4v%C3%A4t_-_pk-lukio-aol-ja-kk-3.pdf
3. 986/1998 | Suomen säädöskokoelma - Finlex, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/1998/986>
4. Opinto-ohjaaja on ohjauksen ja vuorovaikutuksen ammattilainen | Jamk, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://www.jamk.fi/fi/hae-opiskelemaan/opinto-ohjaajankoulutus/opinto-ohjaaja-on-ohjauksen-ja-vuorovaikutuksen-ammattilainen>
5. Opinto-ohjaus ammatillisessa koulutuksessa - Opetushallitus, avattu huhtikuuta

29, 2025,

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-ammattillisessa-koulutuksessa>

6. Usein kysytyt kysymykset - Kansalaisopistot.fi, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://kansalaisopistot.fi/usein-kysytyt-kysymykset/>
7. Opiskeluhoitosuunnitelma - Jämsän Kr. Kansanopisto, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://www.jamsanopisto.fi/opistovuosi-2/oppilashuoltotyö/>
8. Uraohjaus - Kankaanpään opisto, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://kankaanpaanopisto.fi/tyoelamalle/uraohjaus/>
9. Ammattiopisto Tavastiassa vahvistetaan uraohjausta, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://www.kktavastia.fi/ammattiopisto/2022/08/31/ammattiopisto-tavastiassa-vahvistetaan-uraohjausta/>
10. Uraohjaus | Kalliola, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://kalliola.fi/palvelut/koulutus-ja-tyollisyys/uraohjaus/>
11. Osaamista syntyy monenlaisissa ympäristöissä - Työllistämö käynnistyy jälleen - Seinäjoki, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://www.seinajoki.fi/osaamista-syntyy-monenlaisissa-ymparistoissa-tyollistamokaynnistyy-jalleen/>
12. WELL-BEING AND STRESS MANAGEMENT, FINLAND - Smart Teachers Play More, avattu huhtikuuta 29, 2025, https://www.smartteachersplaymore.com/courses_finland/well-being-and-stress-management
13. Lifelong learning strategy - Finland - Eurydice - European Union, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurydice/finland/lifelong-learning-strategy>
14. Well-being in learning brings return on investment, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://eaea.org/2021/12/03/well-being-in-learning-brings-return-on-investment/>
15. ONNISTU OPISTON OPETTAJANA - Meri-Pohjolan opistopiiri, avattu huhtikuuta 29, 2025, https://meripohjolanopistopiiri.fi/wp-content/uploads/2023/11/OnnistuOpistonOpettajana_WEB.pdf
16. OPETTAJAN OPAS - Vaasan kaupunki, avattu huhtikuuta 29, 2025, <https://www.vaasa.fi/app/uploads/2025/03/Opettajan-opas.pdf>
17. Pikaopas kansalaisopiston opettajalle, avattu huhtikuuta 29, 2025, https://kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2022/02/2022_pikaopas_kansalaisopiston_opettajalle.pdf
18. Lapuan kansalaisopiston kehittämissuunnitelma.

